

Discurs inaugural del president de la Generalitat a la XXI Trobada d'Economia a S'Agaró

Castell-Platja d'Aro, 18 de novembre de 2016

La trobada d'enguany que porta per títol “El món en transició: la complexitat del canvi” és doblement oportuna.

Primer. Perquè efectivament el món està canviant i a més ho fa cada vegada de manera més ràpida.

I, segon. Hem de reivindicar el canvi com a veritable motor de prosperitat davant d'actituds que volen generar por i desànim, i que sovint opten derivar o bé en actituds populistes o bé en actituds tremendament conservadores i immobiliistes. Diguem-ho clar, és veritat que el canvi genera incerteses, però hem de començar a liderar canvis.

El món està canviant en moltes dimensions. Allò que fins ara només vèiem en les pel·lícules de ciència ficció és una realitat:

- Vehicles elèctrics i que van sense conductor
- Màquines que pensen i aprenen per sí mateixes
- Drons que entreguen paquets a domicili
- Reunions fetes amb telepresència des de qualsevol punt del món
- Impressores en tres dimensions

I aquests canvis estan sent visibles per tots. Però hi ha també una revolució que ha estat més silenciosa i a la qual potser no hem prestat prou atenció fins que han deixat de ser simples enquestes de la prospectiva política i s'han materialitzat en el Brexit o en la victòria de Donald Trump.

Com hem de reaccionar davant d'aquests casos?

Primer, i no ho oblidem, com a demòcrates. Hem de respectar sempre els resultats. Això és la democràcia i no fer-ho perquè el resultat no ens agrada, no ens convé o ens provoca unes pèrdues en un sentit o altre, seria creuar una línia vermella molt perillosa i no ho hauríem de fer.

Segon, hem d'analitzar el que milions de persones arreu del món ja ens estan dient.

I el que ens diuen és que les institucions els han fallat o que ja no els representen. Aquesta és una percepció molt estesa i compartida en contextos molts diferents (Estats Units, Regne Unit, el 15-M, els possibles bons resultats previsibles de Marie Le Pen a França, i molts altres casos).

Persones que senten que la seva formació s'ha quedat obsoleta; que les seves oportunitats de futur s'han esvaït; que el seu entorn ha canviat, i que, mentre això els passava, s'han sentit invisibles. I el que és pitjor, s'han sentit prescindibles.

El sistema els ha fallat i estan reclamant un canvi.

La resposta d'alguns ha estat deixar-se portar per arguments de 140 caràcters, titulars llampanants o llançant afirmacions que simplement les dades no recolzen.

Cal un canvi, sí. Però el canvi difícilment l'afavorirem amb declaracions dissonants, xenòfobes i reprovables, o amb actituds proteccionistes. Tampoc castigant aquell que ha decidit marxar perquè les institucions no li donaven resposta.

La deriva populista trenca qualsevol possibilitat de diàleg dins la societat doncs genera grups enfrontats, i trenca també el lligam entre les institucions i la societat doncs les torna antagòniques (la casta i el poble).

Els reptes no es solucionen generant por.

La democràcia és el sistema polític propi d'una societat que accepta el canvi.

I avui qualsevol gestió del canvi demana sortir dels esquemes mentals que ens han governats durant anys. Necessitem nous esquemes d'anàlisi per un entorn canviant o ens arrisquem viure en una societat cada vegada més dividida.

Nous esquemes que ens portin a aprofundir en els pilars bàsics de la nostra societat: informar, escoltar, empatitzar, respectar les diferències, progressar...

Això és el que el populisme amenaça.

Una gestió renovada de les sinèrgies que aporten valor a la societat, com ho són la innovació i el comerç internacional, és clau.

No ens podem quedar simplement en una primera aproximació que valora només els beneficis que aporten pel conjunt. Cal endinsar-se i baixar molt més als detalls i estudiar les conseqüències que tenen per a tots els ciutadans.

Només així podem ajudar a les persones que no en surten beneficiades, que existeixen, que són visibles, que els que hem estat alcaldes els coneixem la cara, els noms i cognoms, que

potser hem anat a escola amb ells. I per tant, no només no podem negar l'existència, sinó que hem de reivindicar la seva existència per fer-los visibles. I si hi ha persones que hi perden, cal empatia i buscar solucions.

Abordar els problemes des d'una òptica més sensible és l'única manera d'evitar reaccions que posin en risc les dinàmiques positives i el progrés del conjunt de la societat.

Un canvi per situar el ciutadà al centre del debat polític, empoderant-lo i informant-lo sense paternalismes, sense por, proveint-lo d'oportunitats i oferint-li propostes atractives, però sobretot realistes.

En aquest sentit, el rol del Govern és el següent: No s'ha de témer el canvi, sinó que cal abraçar-lo com un factor crucial de desenvolupament de l'economia, la societat i la democràcia.

Per això, el govern de Catalunya vol actuar com un estat emprenedor, que participa activament en l'impuls dels canvis del model productiu, de la innovació, de la tecnologia, del progrés professional i laboral dels ciutadans, de la formació en competències útils (entre elles, l'ètica i la responsabilitat social).

No volem ser només un estat regulador, recaptador, sancionador, sinó sobretot un agent cooperador actiu en la marxa econòmica i social.

El canvi és el motor del teixit productiu.

La naturalesa de les empreses les empeny a oferir nous productes o productes millorats i a obrir-se a nous mercats, fins i tot a mercats que pensàvem que no existien. Això no es pot fer sense assumir el canvi en la manera de fer de l'empresa.

Per això els països avançats posen l'accent tant en la innovació, com en l'esforç constant d'anar adaptant els models productius als nous requeriments que fa la societat i, sobretot, a les noves oportunitats del mercat.

Cada cop més, empreses, món universitari i centres de recerca impulsen aliances estratègiques per crear ecosistemes innovadors, orientats a traslladar als mercats els fruits generats pel coneixement, la investigació i l'experimentació.

I en aquest terreny de la innovació, valorem especialment les anomenades disruptives, que són les que provoquen canvis radicals.

La innovació, per exemple, és els que ens permetrà lluitar contra el canvi climàtic d'una manera realista.

El cost de les energies netes s'ha reduït de manera clara des del 2008. Les noves tecnologies han permès abaratir l'energia eòlica en un 40%, la fotovoltaica en un 60% i la il·luminació amb LEDS en un 90%.

Aquestes millores fan més fàcil la transició cap a energies netes, fins i tot per a països en desenvolupament als que se'ls demana un esforç en la reducció d'emissions que, tanmateix, per cert, nosaltres no vàrem fer.

Tanmateix, fa més fàcil també prioritzar els beneficis per la salut de les persones i veure les noves oportunitats laborals fins i tot pels negacionistes i els grups d'interès.

Històricament la majoria de l'energia ha estat d'origen fòssil. Així el progrés econòmic i les emissions de carboni han evolucionat en paral·lel.

Avui el creixement econòmic és possible sense incrementar les emissions de carboni. L'any 2014 va passar un fet molt remarcable. Per primera vegada a la història, el PIB mundial va créixer (ho va fer en un 3%), però les emissions globals de CO₂ es van estancar. Les dues sèries van divergir.

I en aquest nou paradigma de "més creixement, menys emissions", les noves tecnologies i la revolució digital tenen molt a dir.

Estem sent espectadors de la transformació en el disseny de productes, els sistemes de producció i la provisió de serveis a través de les noves tecnologies com l'Internet de les coses, els robots, la integració dels sistemes, la realitat augmentada, el *big data*, la impressió 3D, el núvol, etc.

La nova manera d'organitzar els mitjans de producció a partir de la digitalització permet crear cadenes integrades (també amb els proveïdors) per guanyar flexibilitat i velocitat en el processos productius.

Permet fer un ús més eficient dels recursos energètics i de matèries primeres; reduir costos, rebuig i malbaratament.

I millorar la comunicació amb els consumidors per tal de personalitzar productes i serveis de manera massiva.

Catalunya té un gran potencial en innovació i R+D que fan que sigui una regió molt competitiva i jugui un paper destacat en aquesta revolució tecnològica.

Amb només un 1,5% de la població europea rebem el 2,7% dels fons de recerca.

Barcelona és la tercera ciutat amb més disponibilitat de científics i enginyers, i una de les cinc millors ciutats per start-ups. Per exemple, atraiem més del 55% de la inversió estrangera en start-ups a Espanya.

Barcelona acull esdeveniments de referència mundial amb un impacte molt significatiu pel nostre teixit industrial i que ens posicionen a l'avantguarda de les noves tecnologies: l'*Smart City Expo World Congress* d'aquesta setmana, el *Mobile*, l'*Internet of Things World Congress*, la fira d'indústria 3D, el *Gamelab*,... entre d'altres.

L'increment de productivitat i el creixement industrial derivats d'aquesta revolució modificarà el perfil de treballador i els avantatges competitiu de les regions.

La digitalització i l'automatització són una preocupació pels treballadors de baixa formació que veuen perillar els seus llocs de treball.

També ho comença a ser per alguns professionals amb formació universitària que es veuen potencialment afectats pels avenços en la intel·ligència artificial.

Els increments de productivitat, salaris i demanda laboral total que beneficien el conjunt de la societat, ho poden fer de manera desproporcionada pels treballadors de major formació, i deixar enrere part de la població.

Encara que globalment la societat hi guanya, hi ha grups que en poden sortir perjudicats.

Tradicionalment el creixement econòmic ha estat la millor política social. Tot i seguir sent condició necessària, avui pot no ser condició suficient.

La desigualtat serà un dels grans reptes del segle XXI.

Com ens hem de preparar per les feines del futur?

- Repensant el model educatiu, perquè els alumnes estiguin preparats per solucionar problemes complexos de forma creativa, per aplicar completament les seves habilitats de manera transversal i en entorns col·laboratius i canviants.
- Orientant les persones cap allà on tenen avantatge comparatiu respecte les màquines i on són més complementàries. Això inclou també potenciar les habilitats no cognitives i talents que potser fins ara no hem valorat prou.
- Afavorint la capacitació de treballadors i la formació al llarg de la vida. S'ha de canviar la relació del treballador amb el lloc de treball i la relació dels adults amb l'aprenentatge.
- Vetllant per salaris mínims més alts, condicions laborals millors i explorant fórmules per fer participar tothom dels guanys de la innovació.

La integració mundial s'ha aturat en els darrers anys. L'agenda anti-globalització amenaça amb mesures proteccionistes i guerres comercials.

Els intercanvis comercials, culturals, d'idees, de persones (recercadors, treballadors, estudiants i visitants) ha estat un procés beneficiós que cal preservar.

Ha aportat beneficis incalculables com la reducció de la pobresa mundial. Des de 1990 fins avui més de 1.100 milions de persones al món has sortit de l'extrema pobresa i reduint així la desigualtat mundial.

Les economies obertes creixen més ràpidament que les tancades. I, tradicionalment, l'obertura i la integració han estat les forteses d'Europa.

Existeix un fort lligam entre l'obertura de l'economia i el nivell d'innovació d'un país. Un clar cercle virtuós entre l'empresa exportadora, l'empresa innovadora i l'empresa productiva.

És imperatiu per la competitivitat europea i la prosperitat dels països que en formem part revertir la tendència actual a obstaculitzar el comerç internacional i la mobilitat del talent i les idees.

Això és encara més important per països petits com el nostre amb un mercat interior limitat. L'obertura sempre ha format part dels trets culturals catalans.

Catalunya és una economia molt oberta i ben diversificada. Al voltant del 50% del PIB són vendes fora de Catalunya.

Hi ha una estratègia decidida del Govern de Catalunya per la internacionalització. El resultat són les més de 17.000 empreses que exporten regularment (1 de cada 3 empreses exportadores regulars de l'Estat espanyol).

Les empreses catalanes aprofiten molt bé les oportunitats. Després de que la Unió Europea signés un acord comercial de nova generació amb Corea de Sud l'any 2011, les exportacions catalanes van augmentar un 40% en només 4 anys!

Els inversors internacionals també reconeixen el valor de la nostra economia. El fDi Markets torna a reconèixer pel 2017 a Catalunya com la millor regió dels Sud d'Europa per rebre inversió estrangera.

Així recentment hem vist com Hewlett-Packard instal·la la seva seu d'impressió 3D i Oracle promou un centre d'excel·lència de *big data* a Catalunya, només per anomenar dos exemples.

Està clar que no podem donar l'esquena a la globalització però hem d'assegurar que els beneficis són per tothom.

En aquesta globalització de beneficis compartits, les institucions tenen un paper rellevant:

- Els sistemes d'arbitratge entre empreses i estats no poden erosionar les garanties legals dels estats. Cal salvaguardar la llibertat reguladora dels estats en front de poders econòmics cada vegada més grans.
- Cal garantir la protecció del consumidor i del productor agrícola: per exemple, assegurar que es manté la denominació d'origen protegit en l'àmbit de l'alimentació. No tots els mercats ho fan i podria provocar comerç enganyós i desinformació dels consumidors.
- Defensar el mercat laboral. Espanya té ratificats gairebé 10 vegades més acords de l'Organització Mundial del Treball que els Estats Units. Les empreses catalanes fixen unes condicions laborals més elevades, i així ha de ser. No podem permetre que els estàndards baixin, ni que les nostres empreses competeixin amb condicions adverses.
- Blindar els estàndards de protecció a la salut, el medi ambient i la biodiversitat. Per exemple, Europa prohibeix cosmètics provats amb animals, limita les pràctiques mineres perjudicials pel medi ambient i no autoritza aliments d'origen animal produïts amb antibiòtics promotors de creixement, hormones o farines de carn.

En definitiva, hem de centrar els nostres esforços en preservar i millorar els estàndards actuals, tot potenciant la competència en valor afegit i qualitat.

Cal ser actius en el marc internacional i fer valer el pes europeu en el PIB i el comerç mundial. Més que mai Europa s'ha de reforçar política i econòmicament i dictar les regles del joc en matèria de comerç internacional.

Sinó ho faran d'altres. Per exemple, la Xina està construint el seu propi grup de lliure comerç amb tractats molt rellevants signats amb l'Associació de Nacions del Sud-est Asiàtic que representa el 30 de la població mundial i el 17% del PIB.

El canvi s'està produint a totes les esferes de la nostra vida. No podem tancar els ulls a la realitat. Hem de ser actors.

La resposta als canvis externs no ha de ser mai el populisme ni generar por al futur incert.

La constant apel·lació a l'estabilitat és un acte de nostàlgia només d'uns quants perquè, de fet, el somni de molta gent és precisament que el món canviï.

Sí que ens calen nous marcs mentals per trobar les solucions als reptes que se'ns plantegen: entendre'ls, compartir i valorar els punts de vista dels que ho veuen i ho viuen diferent.

Ens cal a tots saber-nos posar més en el lloc de l'altre per buscar el benefici comú. És l'època de l'empatia, en què només podem remar junts si ho fem des de la diversitat, si

oblidem velles concepcions de la unitat a través de l'aniquilació de la diversitat. Superant aquella carrinclona actitud que confonia, i alguns confonen encara, el diàleg, el pacte, la moderació i el pragmatisme, amb el que és una resignació d'acreditada ineficàcia i causa de les frustracions de tanta gent que havia sospirat perquè aquest tipus d'actitud portessin a terme més projectes.

Carles Puigdemont i Casamajó
President de la Generalitat de Catalunya